

Lidé a místa Izraele

Příběh Solomona

To je on – na fotce vpravo – vy, kteří cestujete víte, že můžete navštěvovat ohromující stavby, obdivovat krásnou přírodu, procházet se po uličkách a tržištích míst, která jste viděli jen v televizi, ale nic nepředstihne zážitky z osobních setkání a rozhovory s lidmi.

Letos, při 14 denní návštěvě Izraele na Svátky Stánků, jsme těchto možností osobních setkání měli opravdu hodně. Jelo nás s organizací ICEJ asi 16.

Solomon byl první člověk (když nepočítám bezpečnostní službu a celní úředníky), se kterým jsme se po příletu z Prahy setkali – byl to náš řidič.

Byl přívětivý, ochotně nám naložil kufry a po chvilce už jsme věděli, že nás bude provázet téměř celou cestu a dělat pro nás „What You Want“. Jeho vstřícnost a otevřenost (ovšem nikoli vlezlost) mě překvapila – před sedmi lety, coby volunteer jsem měl se setkání s Izraelci úplně jiné zkušenosti.

Po zjištění, že umí taky rusky a polsky

musela logicky přijít otázka, jestli někdy taky náhodou nebyl v Československu. Byl – bezprostředně po skončení války jako dítě u nás strávil tři měsíce – nikdo nás tehdy nechtěl přijmout. A bylo to venku – už mi ta jeho radost z našeho setkání byla jasnější.

To si zaslouží trošku rozvést: Když skončila válka a s ní i holocaust, výsledkem bylo 6 mil. zavražděných Židů. Veškerá snaha tehdejšího civilizovaného světa na záchranu těchto lidí a to, co jsme udělali jako Evropa proto, aby nezemřeli, se dá shrnout jedním slovem – nic (nechci snižovat mnohdy hrdinské skutky jednotlivců – mluvím o Evropě, jako celku). V této situaci, když válka skončila, se dále Evropa téměř jako jeden muž shodla, že Židy nechceme. Téměř jako jeden muž píšu proto, že existovala čestná výjimka – a tou bylo právě tehdejší Československo. Na přímé rozhodnutí Jana Masaryka (tehdejšího exilového ministra zahraničí) Československo těmto Židům otevřelo své hranice. A oni si to pamatují, a dokonce se o tom učí ve školách, a protože my jsme se to ve škole neučili, je dobré to tady zmínit.

Solomon má jednu vlastnost podobnou jako já – je to „skřivan“. Stávalo se tady, že jsme na snídani chodili spolu v době, kdy ostatní ještě spali. Jednou jsme se u stolu sešli čtyři (spolu s manželským párem z Prahy) a on se rozpovídal.

Hned na začátku války dostal jeho otec raport nastoupit do

kolchozu za Ural a zajišťovat přísun a výrobu jídla pro armádu – byl úplný začátek války, proto nešel přímo na frontu. Solomonova matka zůstala s pěti dětmi (nejmladšímu byly 3 a nejstaršímu 11 – Solomon byl druhý nejmladší a byly mu 4) bez manžela a bez prostředků s informací od armády „jestli chcete, tak si za manželem na Sibiř dojeďte“. Dlouho se nerozmýšlela (byla to žena činu, jak uvidíme i dále) a rozhodla se opravdu odjet. „Všichni nás zrazovali – co tam budete dělat – tam nic není, jenom zima, lesy a sníh“, vzpomínal Solomon „ti všichni, jsou dnes po smrti, nepřežili válku, skončili na frontě, nebo jinak, ale konce se nedožili.“ Maminka opravdu odjela, dostala adresu a vydala se na Sibiř – sama s pěti dětmi. „To musela být strašně dlouhá cesta – jak dlouho se v Rusku ve válečné době jede na Sibiř?“ „Tři měsíce – existovala jen jednokolejná trať – kousek jsme popojeli, týden, nebo dva, zůstali na místě a zase jsme jeli dál.“ Co tam jedli, kde spali, kde na to brali peníze mi vůbec není jasné – Bůh ví. „Když jsme tam dojeli, mamince oznámili, že jsme na místě, vyhodili nám věci a maminka se rozplakala: „Vždyť tady nic není“ – byl to les – zasněžený les, nikde ani jedna budova, ani jeden člověk – „Hledejte, jsou v zemljankách“ dostala odpověď. Našla.

Dostala dokonce jednu zemljanku k používání, ale manžel tam nebyl, a taky v zimě, v Rusku a na Sibiři není co jíst – byl hladomor. Sousedka se rozhodla, že zabije a sní svoje dítě (těchhle svědectví jsem při svých pobytech v Rusku v 89. a 90. roce slyšel dost – Rusko je jedinou zemí, ve které jsem slyšel bezprostřední svědectví o tom, že prokletí, která jsou popsána v 5. Mojžíšově jsou naprosto reálná). Když se to dozvěděla Solomonova maminka, zařekla se, že nikdy, že

toto je něco, co ona nikdy neudělá. Znala technologii na výrobu mýdla a tak ho začala doma na koleně dělat. S tím, co vyrobila šla na trh (nevím kam, když tam nebyly žádné budovy – nezeptal jsem se) a vyměnila to za jídlo. Solomon si pamatoval, že jednou přinesla domů plný pytel brambor – když o tom mluvil zářily mu oči. Nicméně v komunistickém Rusku není možné beztrestně podnikat a stát se tak nenáviděnou buržoazní třídou, tak byla maminka, rozhodnutím revolučního tribunálu, na tři měsíce poslána do vězení. Nikoho nezajímalo, že

má doma v zmljance pět nezaopatřených dětí, kdy nejmladšímu jsou tři roky (asi má ta komunistická ideologie „člověk na prvním místě“ trhliny). Bylo pochopitelně velmi reálné, že za tři měsíce děti buď zmrznou, nebo umřou hladem. Nějaký hodný soused, taky Žid, se rozhodl za ní do vězení přijet, dát jí zprávu o dětech a doptat se, jak s nimi má být naloženo. Cestoval přes 100 km v místech, kde nejsou žádné cesty v zimě pěšky – napřed tam a potom i zpátky. Když se dostal na místo, stačil jen říct, že děti žijí a jsou v pořádku, potom jim stráž zakázala mluvit. Stačil se taky zeptat, co mají děti dělat. Maminka začala v pláči zpívat. Stráž jí to taky chtěla zakázat, ale ona odpověděla, že když nemůže mluvit, tak plakat a zpívat jí nezakážou. A tak zpívala a plakala. Zpívala v jidiš a milému sousedovi vyzpívala celý návod na to, jak, mají děti vyrábět mýdlo. Tak děti přežily.

Po skončení války (jak Solomonův tatínek, tak i maminka psali dopisy přes USA, aby se našli – jeden dopis šel vždy jeden rok) se měli konečně všichni sejít. Nejprve Československo, potom Německo a potom do Marseille, kde se měli konečně setkat s otcem a odplout do Izraele. Došli na místo a čekali, jenže tatínek je nepoznal – po deseti letech vypadala jak žena, tak i děti úplně jinak. Ale maminka poznala jeho, jak ho uviděla, zavolala „Hiršle !“, teď už je poznal i on, všichni se rozbrečeli, ale už byli spolu. Potom skutečně všichni odpluli do Izraele. Tady bych ještě poznamenal, že měli poměrně štěstí, že šťastně dopluli do Haify, protože některé tyto lodě byly Angličany torpédovány a potopeny, aby se Židi do Izraele nedostali – takové tehdy bylo mezinárodní právo.

Dnes se náhled mezinárodního společenství, ani mezinárodní právo moc nezměnilo. Hamas byl oficiálně dotován z fondů EU, Arafat dostal Nobelovu cenu míru, Abás prohlásil, že je sice hezké, že se Izrael stáhl z Gazy, ale odzbrojovat prostě nebude a nikoho z našich novinářů neudivuje, že se k tomu zavázal. Jediné k čemu se mezinárodní společenství zmohlo je oficiální protest proti izraelské výstavbě zdí kolem palestinských měst, jimiž Izrael snížil teroristické akce ze strany Palestinců o 87 %. Není to vůbec tak odlišné od té poválečné doby, ale o tom snad někdy jindy.

Dan Žingor 8. listopadu 2005